M.A. -I, Semester-I,

Paper-I (Core),

Metaphysics (Indian and Western)

November 2016

Q.P. Code : **68825**

(2 Hours) **Total Marks : 60**

Note : 1) **All** questions are **compulsory.**
2) **All** questions carry **equal marks.**

1. Bring out the main features of the 'Substance' in Indian tradition with the help of various definitions.

OR

1. Discuss the debate between Vivartavada and Parinamavada about the nature of cause-effect relationship.

2. Compare and contrast the Carvaka and the Buddhist views regarding the denial of Soul.

OR

2. What is the problem of justifying the external world in Indian tradition? Explain with the duo of Vyavaharika satta and Paramarthika satta.

3. Write a note on Aristotle's metaphysics with reference to his theory of being and becoming.

OR

3. Discuss Heidegger's reconstruction of metaphysics with reference to his understanding of metaphysics as ontology.

4) Explain Kant's theory of causation in detail.

OR

4) Write an exposition of Berkeley's theory of subjective idealism.

298CDB60C59C7F217A65538292955473

(मराठी रुपांतर) 15

(वेळ २ तास) एकूण गूण : ६०

सूचना :१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. विविध व्याख्यांच्या आधारे भारतीय परंपरेतील 'द्रव्य' संकल्पनेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे विवेचन करा.

किंवा

१. कार्यकारण स्वरुपासंबंधी विवर्तवाद व परिणामवाद यांतील वादाची चर्चा करा.

२. आत्मा नाकारणाऱ्या चार्वाक व बौद्ध यांच्या तत्संबंधी मतांचे तौलानिक विवेचन करा.

किंवा

२. भारतीय परंपरेत बाह्य जगाच्या समर्थनाची समस्या काय आहे? व्यावहारिक व पारमार्थिक या सत्ताद्वयाच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

३. ॲरिस्टॉटलच्या स्थिती व बदल या विषयक उपपत्तीच्या अनुषंगाने त्याच्या सत्ताशास्त्रावर टीप लिहा.

किंवा

३. सत्ताशास्त्र म्हणजे अस्तित्वशास्त्र या हायडेगरच्या मताच्या संदर्भात त्याने केलेल्या सत्ताशास्त्राच्या पुनर्रचनेची चर्चा करा.

४. कान्टच्या कारणताविषयक उपपत्तीचे विस्तृत स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

४. बर्कलीच्या व्यक्तिनिष्ठ चिद्वादाचे सविस्तर विवरण द्या.

298CDB60C59C7F217A6553829295473

M.A. -I, Semester-I,

Paper-II (Core),

Epistemology (Indian and Western)

November 2016

(2 Hours) [Total Marks : 60

N.B.: (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

1. Write note on any ONE
   a) Definitions of Pramana
   b) Definitions of Pratyaksa
   c) Indian Theories of perceptual error

2. A) Explain the notion of Vyapti in Indian logic.
   B) Describe the fallacies in Indian logic.

OR

2. Expound the nature of Sabda pramana according to Mimamsa school and discuss the debate between Anvitabhidhanavada and Abhihitanvayavada.

3. Bring out the importance of the three conditions of knowledge as stated in the traditional definition. Does Gettier's critique prove the definition to be untenable? Discuss.

OR

3. Explain the nature of memory as a source of knowledge and describe its varioustypes.

4. Examine Rorty's critique of traditional epistemology in the light of his contextualism.

OR

4. Expound the salient features of Feminism as a theory of knowledge in the light of its critique of traditional epistemology.

MUPD16223 KCC223 17-11-2016 09:53:10

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(२. तास) [एकूण गुण : ६०

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. कोणत्याही एकावर टीप लिहा.
अ) प्रमाणांच्या व्याख्या
ब) प्रत्यक्षाच्या व्याख्या
क) भारतीय परंपरेतील भ्रमविषयक उपपत्ती (ख्यातीवाद)

२. अ) भारतीय तर्कशास्त्रातील व्याप्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) भारतीय तर्कशास्त्रातील हेत्वाभासांचे वर्णन करा.

किंवा

२. मीमांसा दर्शनानुसार शब्दप्रमाणाचे स्वरुप स्पष्ट करा व अन्विताभिधानवाद व अभिहितान्वयवाद यांतील मतभेदाची चर्चा करा.

३. ज्ञानाच्या पारंपारिक व्याख्येतील ज्ञानाच्या तीन लक्षणांचे महत्त्व स्पष्ट करा. गेट्टिअरच्या समीक्षामुळे ही व्याख्या अस्वीकार्ह ठरते का ? चर्चा करा.

किंवा

३. एक ज्ञानसाधन म्हणून स्मृतीचे स्वरुप स्पष्ट करा व स्मृतीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

४. संदर्भवादाच्या परिप्रेक्ष्यात रॉर्टीने पारंपारिक ज्ञान मीमांसेच्या केलेल्या समीक्षेचे परीक्षण करा.

किंवा

४. स्त्रीवादाने केलेल्या पारंपारिक ज्ञानमीमांसेच्या समीक्षेच्या पार्श्वभूमीवर एक ज्ञान विषयक उपपत्ती म्हणून स्त्रीवादाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे विवेचन करा.

MUPD16223 KCC223 17-11-2016 09:53:10

M.A. -I, Semester-I,

Paper-III (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) A

November 2016

(2 Hours) **[Total Marks : 60**

N.B.: (1) **All** questions are **compulsory.**
(2) **All** questions carry **equal** marks.

1. Discuss important dimensions of Practical Vedanta with reference to Swami Vivekananda.

OR

Analyze Sri Aurobindo's approach on Ascent and Descent of Reality.

2. 'God-realization is the supreme goal of human life.' Discuss in the context of the Philosophy of R.D .Ranade.

OR

2. Explain in detail Rabindranath Tagore's views on relation of the individual to the Universe.

3. Write notes on any **two** of the following :—
   (a) Sinn und Bedeutung
   (b) Propositions and Facts
   (c) Picture Theory of meaning.

4. Examine the nature of protocol statements with reference to Carnap and Neurath's position.

OR

4. Discuss Peirce's notion of Inquiry and theory of truth.

(मराठी रूपांतर)

(२ तास) [एकूण गुण : ६०

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. स्वामी विवेकानंदांच्या विचारांसंदर्भात व्यावहारिक वेदांताच्या महत्वाच्या पैलूंची चर्चा करा.

किंवा

सत्तेचे आरोहण व अवरोहण यांविषयीची श्री अरविंदांच्या दृष्टिकोनाचे विश्लेषण करा.

२. 'ईश्वर साक्षात्कार हेच मानवी जीवनाचे परमोच्च ध्येय आहे'. रा. द. रानडे यांच्या तत्त्वज्ञानाच्या संदर्भात चर्चा करा.

किंवा

रवींद्रनाथ टागोरांच्या मतानुसार व्यक्ती व विश्व यांतील नात्याचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

३. खालीलपैकी कोणत्याही **दोनां**वर टिपा लिहा :-

(अ) अर्थ व निर्देश
(ब) विधाने व तथ्ये
(क) अर्थविषयक चित्र-उपपत्ती.

४. कारनॅप व न्यूराथ यांच्या मतानुसार मूलभूत विधानांच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

किंवा

पिअर्सची अन्वेषणाची संकल्पना व सत्यविषयक उपपत्ती यांची चर्चा करा.

M.A. -I, Semester-I,

Paper-IV (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) B

November 2016

2 Hours [Total Marks : 60

N. B. i. All questions are compulsory.
ii. All questions carry equal marks.

1. Explain Pandita Ramabai's view on the issue of High caste Hindu women? Explain.

OR

Give a detailed account of the social reforms advocated by Mahatma Phule.

2. Give an account of Agarkar's critique of Hinduism.

OR

Study *Gitarahasya* as a commentary on *Bhagvadgita.*

3. Elaborate Brentano's theory of mental phenomena with reference to his views on primary and secondary objects.

OR

Explain Husserl's phenomenological transcendental reduction and his theory of intentionality.

4. How does Heidegger explain the ontological difference between *Seiendes* (beings) and *Sein* (being)? How does he explain their relation to *Dasein* (human being)?

OR

Give a detailed account of Merleau-Ponty's phenomenological account of perception with reference to his views of body being the primary site of knowing the world.

………………..

Turn Over

8249BC3DB426BA1554D464856A0229DB

M.A. -I, Semester-I,

Paper-IV (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) B

November 2016

मराठी रूपांतर

वेळः २ तास

गुण : ६०

सूचना : (अ) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यकआहे .
(ब) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. उच्च जातीतील हिंदु स्त्रियांवर पंडिता रमाबाईनी माडलेले विचार स्पष्ट करा.

किंवा

महात्मा फुले प्रणीत सामाजीक सुधारणांचे सविस्तर विवरण करा.

२. हिंदु धर्मावर आगरकरांची टीका स्पष्ट करा.

किंवा

टिळकांच्या गीतारहस्याचे एक भगवद्‌गीता भाष्य म्हणून स्पष्टीकरण द्या.

३. प्राथमिकव दुय्यम वस्तुंविषयी ब्रेन्टॅनोच्या मताच्या संदर्भात त्याच्या मानसीक घटनाविषयक उपपत्तीचे विवेचन करा.

किंवा

हुर्सलच्या मानसघटनावादी अतित निगमनाचे आणि त्याच्या अनुलक्षीततेच्या सिद्‌धांताचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

४. व्यक्ती आणि लोकयांच्यातील सत्तशास्त्रीय फरकहायडेगर कसा स्पष्ट करतो. जगातील व्यक्तीशी त्यांचा संबंध तो कसा व्यक्त होता.

किंवा

शरीराला प्रमुख ज्ञानसाधन मानणाऱ्या मॉलेपोन्टीच्या मानस घटनावादी प्रत्यक्ष विषयक उपपत्तीचे विवरण द्या.

....

M.A. -I, Semester-II,

Paper-V (Core),

Ethics (Indian and Western)

May 2017

Q.P.Code:09423

2 Hours [Total Marks : 60

N. B. i. All questions are compulsory.
ii. All questions carry equal marks.

1. Explain the relation between ethics and metaphysics.

OR

Define Purushartha and explain moksa centric approach of Purushartha in Indian ethics.

2. Analyze and explain Karma, Akarma, Vikarma and Nishkama Karma.

OR

White a note on explanation given by Mimāmsā on definition of *Dharma*

3. Examine Moore's analysis of 'good' and discuss his theory of ethical intuitionism.

OR

Examine R.M. Hare's theory on the prescriptive nature of moral judgements.

4. Bring out the main issues raised by existentialists against traditional ethics and discuss the themes of ethics of situation, freedom and ambiguity in de Beauvoir or Sartre.

OR

Elucidate the emphasis laid on care in Gilligan's feminist account of ethics.

....

Turn Over

8249BC3DB426BA1554D464856A03E87F

M.A. -I, Semester-II,

Paper-V (Core),

Ethics (Indian and Western)

May 2017

मराठी रूपांतर

वेळः २ तास   गुण : ६०

सूचना : (अ) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यकआहे .
(ब) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नीतिशास्त्र व वस्तुमीमांसा यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय नीतिशास्त्रामधील पुरूषार्थ संकल्पनेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

२. कर्म, अकर्म, विकर्म व निष्काम कर्म विष्लेषण करा व स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

चोदनेच्या संदर्भात मीमांसाने केलेले धर्माची व्याख्या स्पष्ट करा.

३. मुरच्या शुभ संक्लपनेचे विवेचना करा. आणि त्याच्या नैतिक अंतःप्रज्ञावादाची चर्चा करा.

किंवा

आर. एम. हेअरची नैतिकअवधारणे स्वरूपतः सुचनावादी असतात याचे परिक्षण करा.

४. पारंपारिक नीतिमिमांसेच्या विरुदध उभ्या केलेल्या समस्यांचे विवरण द्या आणि परिस्थितीत, स्वातंत्र्य व संदिग्धतता या अस्तित्ववादी नीतिमिमांसेतील महत्वपूर्ण तात्विकसंकल्पनांची द बुआ किंवा सार्त्रे यांच्या संदर्भात चर्चा करा.

किंवा

भावबंधाला प्राधान्य देणाऱ्या गिलीगनच्या स्त्रीवादी नीतिमिमांसेचे विवेचन द्या.

………………

8249BC3DB426BA1554D464856A03E87F

M.A. -I, Semester-II,

Paper-VI (Core),

Philosophy of Conscious (Indian and Western)

May 2017

Time: 02 Hours **Marks: 60**

N.B. 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

---

1. Explain the main features of Pancakosa theory as a paradigm of consciousness.

OR

Expound the Nyaya view of consciousness with the help of the notions of 'Atman' and 'Manas'.

2. **Write note on any one:**
   a. Relation between Consciousness and body according to Jainism
   b. Dehatmavada of Carvakas
   c. Buddhist denial of soul

3. Discuss the problem of consciousness and Aristotle's approach to understand the relation between *psyche* and *soma*.

OR

Explain Wittgenstein's approach to philosophical problems and discuss his critique of the private language argument.

4. Write notes on **any two** of the following:

   a. Consciousness is a process in the brain

   b. The idea of a turing machine and its relevance to the mind-body problem.

   c. Searle on biological naturalism.

****

Turn Over

03572A8139B2D24F2EA88ADCF7B79764

M.A. -I, Semester-II,

Paper-VI (Core),

Philosophy of Conscious (Indian and Western)

May 2017

Q.P. CODE : 09428

वेळ : ०२ तास

गुण : ६०

विशेष सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

****

१ चैतन्याचे एकप्रारुप म्हणून पंचकोष उपपत्तीची मुख्य वैशिष्टये स्पष्ट करा.

किंवा

'आत्मन्' व 'मनस्' या संकल्पनांच्या साहाय्याने न्यायदर्शनाच्या चैतन्यविषयक भूमिकेचे विवरण द्या.

२ कोणत्याही **एकावर** टीप लिहा.

अ)जैनमतानुसार चैतन्य व देह यातील संबंध
ब)चार्वाकाचा देहात्मवाद
क) बौद्धांनी आत्म्याला दिलेला नकार

३ चैतन्याची समस्या आणि शरीर व मन यातील संबंध जाणून घेण्याविषयीचा ॲरिस्टॉटलचा दृष्टिकोन यांची चर्चा करा.

किंवा

विट्गेनस्टाईनचा तात्विक समस्यांचाविषयीचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा व त्याच्या खासगी भाषा युक्तिवादाच्या समीक्षेची चर्चा करा.

४ कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) चैतन्य म्हणजे मेंदूतील प्रक्रिया.

ब) ट्यूरिंग मशीनची कल्पना व त्याचे शरीरमन समस्येतील स्थान

क) सर्लचा जीवशास्त्रीय निसर्गवाद.

****

03572A8139B2D24F2EA88ADCF7B79764

Paper-VII (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) C

May 2017

NB: 1. All questions are compulsory
2. All questions carry equal marks

1. Mahatma Gandhi laid the spiritual foundation of politics on 'Truth is God'. Discuss.

Or

Write short notes on any **two** of the following:

a. Trusteeship
b. Swadeshi
c. Swaraj

2. Delineate Dr.Ambedkar's critique of early Buddhist doctrine of karma and rebirth as a background of his reconstruction of Buddhism.

Or

"M.N.Roy is not a conformist Marxist" – Comment

3. Explain the importance of ordinary language in resolving philosophical problems with reference to Ryle or Wittgenstein.

Or

What are speech acts? Give an account of Austin's distinction between illocutionary and perlocutionary speech acts.

4. Write notes on any **two** of the following:

a. Russell's analysis of 'Round squares do not exist'.

b. Strawson on 'Referring'.

c. Quine on 'the problem of meaning and reference'.

TURN OVER

M.A. -I, Semester-II,

Paper-VII (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) C

May 2017

(मराठी रूपांतर)

वेळ : २ तास एकूण गुण : ६०

विशेषसूचना : (१) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(३) आवश्यक्ता वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिक्त पाहावी.

(१) 'सत्य हाच परमेश्वर' यावर महात्मा गांधीनी राजकरणाच्या आध्यात्मिक अधिष्ठानाची पायाभरणी केली, चर्चा करा.

किंवा

(१) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा

(अ) विश्वस्त संकल्पना
(ब) स्वदेशी
(क) स्वराज्य

(२) डॉ.आंबेडकरानी केलेली पूर्व बौद्धांची कर्म व पुनर्जन्मसिद्धांत मीमांसा बौद्धवादाच्या पुनर्रचनेची पार्श्व भूमी म्हणून विशद करा.

किंवा

(२) "मानवेंद्रनाथ रॉय गतानुगतिक मार्क्सिस्ट नव्हते" – भाष्य करा.

(३) राइल किंवा विट्गेन्स्टाइन संदर्भात उपस्थित होणाऱ्या तात्विक समस्यांची उकल करताना लौकिक भाषेचे असणारे महत्त्व विशद करा.

किंवा

वाचिककृती म्हणजे काय? वक्तृत्वाची व प्रभाववचनकृती मध्ये ऑस्टिनने केलेल्या फरकाचे विवरण दया.

(४) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

(अ) 'वाटोळे चौरस नसतात' चे रसेलचे विश्लेषण.

(ब) निर्देशन विषयक स्ट्रॉसनचे मत

(क) अर्थ व उल्लेखन समस्यांविषयक क्वाइनचा दृष्टिकोण

M.A. -I, Semester-II,

Paper-VIII (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) D

May 2017

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:
1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

UNIT I

1. Discuss, in detail, how Iqbal expounds the relationship between man and superman.

OR

1. State and explain the tenets of Idealist View of Life propounded by S. Radhakrishnan.

UNIT II

2. Elucidate Krishnamurti's analysis of conditioned self.

OR

2. Bring out K.C. Bhattacharya's Concept of Philosophy. Why does he regard Philosophy as a disease of speech? Explain.

UNIT III

3. Write a note on Dilthey's philosophy of historical understanding and hermeneutics.

OR

3. Explain Gadamer's hermeneutics through his concept of fusion of horizons.

UNIT IV

4. Delineate the key features of Habermas' critical hermeneutics.

OR

4. How does Ricoeur's theory mediate between tradition and its critique? Elaborate.

TURN OVER

4A541268B83EDC45CA9D94208F789E44

M.A. -I, Semester-II,

Paper-VIII (Core),

Contemporary Philosophy (Indian and Western) D

May 2017

(मराठी रुपांतर)

(वेळ – २ तास) गुण : ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना **समान** गुण आहेत.
३. आवश्यकता वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

पहिला गट

१. मानव व अतिमानव यांच्यातील संबंध इक्बाल कसे विशद करतात, याची चर्चा करा.

किंवा

१. स. राधाकृष्णनप्रणित 'आइडिॲलिस्ट व्ह्यू ऑफ लाइफ'ची मूलतत्त्वे मांडा व स्पष्ट करा.

दुसरा गट

२. कृष्णमूर्तींचे बद्ध-जीवात्म्याचे विश्लेषण विशद करा.

किंवा

२. के. सी. भट्टाचार्यांची तत्त्वज्ञानाची संकल्पना स्पष्ट करा व ते तत्त्वज्ञानास वाचाळतेची व्याधी जडली आहे, असे का म्हणतात, याचे विवरण करा.

तिसरा गट

३. डिल्थीच्या ऐतिहासिक आकलनमीमांसा व अन्वयार्थमीमांसा यावर टीप लिहा

किंवा

३. गडॅमरचे अन्वयार्थशास्त्र, क्षितिजसंश्लेषणसंकल्पनेद्वारे विशद करा.

चौथा गट

४. हेबरमासच्या चिकित्सक अन्वयार्थमीमांसेची प्रमुख वैशिष्ट्ये नमूद करा.

किंवा

४. रिकरची उपपत्ती, परंपरा व परंपरासमीक्षा ह्या दोहोंची मध्यस्थी कशी करते, याचे विवरण करा.

4A541268B83EDC45CA9D94208F789E44